sias žydų kapines bei šimtmečio antroje pusėje kapų teritorijoje statant naujus pastatus, tiesiant gatves ir inžinerines komunikacijas. Dalis žmonių palaikų, naikinant kapines, buvo suversta į duobes. Kartu su žmonių palaikais rasti antkapinių lentelių fragmentai su įrašais ivrito kalba. Dešiniajame Neries krante aptikti daugiau nei 700 asmenų palaikai.

Kairiajame Neries krante, ties Žygimantų–Arsenalo–T. Vrublevskio g. sankryža atkasta Antrojo pasaulinio karo Raudonosios armijos karių kapavietė. Kapavietėje palaidotų penkių karių palaikai perlaidoti Antakalnio karių kapinėse.

T. Vrublevskio g., ties gyvenamuoju namu Nr. 6 aptikta XVI a. vidurio keramikos dirbinių sąvarta. Į bevardžio upeliuko išgraužą buvo suversti renesanso laikotarpio kokliai, indų šukės, čerpių ir grindų plytelių fragmentai, plytgaliai.

2002 m. statant Karaliaus Mindaugo tiltą bei rekonstruojant tilto prieigose esančias gatves, kultūriniame sluoksnyje rasta per 10 tūkst. XVI–XIX a. keramikos dirbinių bei jų fragmentų, 269 monetos, 43 švino plombos, 97 švino kulkos, 119 metalinių sagų, 2 medaliukai ir kiti radiniai. Didžiausia archeologinių dirbinių dalis rasta T. Vrublevskio gatvėje.

SURVEY ARCHAEOLOGICAL EXPLORATION AT THE APPROACHES OF KING MINDAUGAS BRIDGE BEING UNDER CONSTRUCTION IN VILNIUS

In March 2002 the territory on the construction site of the King Mindaugas Bridge was explored. The survey was carried out in the area of 8 ha. At the approaches of the bridge, the cultural layer of 5.7 m thick dated to the 19th–20th centuries was detected. In the streets at the approaches of the bridge the cultural layers dated to the 15th–19th/20th centuries were found. During the exploration up to 10.000 finds dated to the 16th–19th centuries were detected.

ARCHEOLOGINIAI TYRIMAI KLAIPĖDOJE, TURGAUS G. NR. 13

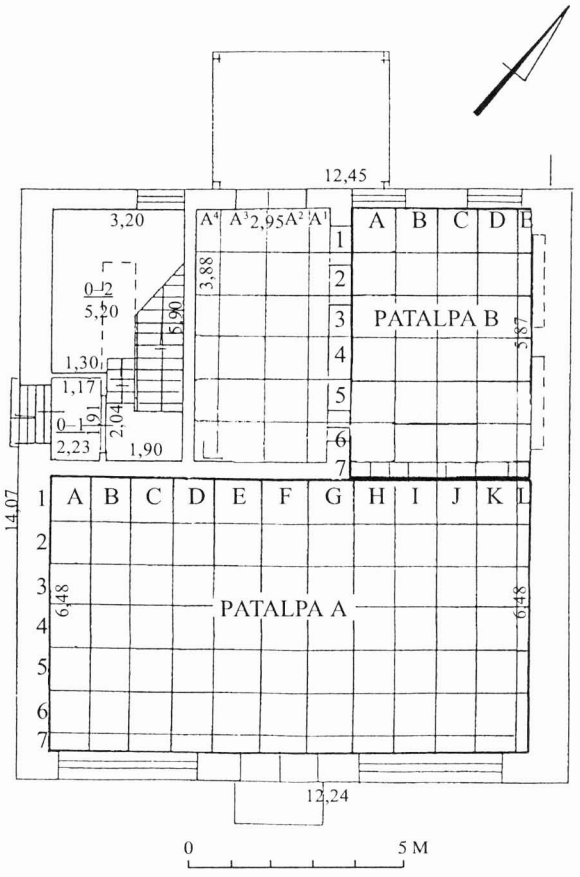
Jonas GENYS

2001–2002 m. dviem etapais buvo ištirtas 118 m² plotas pastate Turgaus g. Nr. 13, Klaipėdoje. Pirmajame etape buvo ištirtas pastato pusrūsis, antrajame – ištirta iki įžemio – 3,1–3,2 m gylio. Archeologiškai vertingiausias XVII–XVI a. sluoksnis buvo vidutiniškai 1,0–1,2 m storio. Stratigrafija leidžia manyti, kad XVIII a. sluoksnis sunaikintas statant mūrinį pastatą XIX a. viduryje. Pastatas buvo statomas iškasant visą plotą iki dedamų pamatų apačios (76 pav.).

Iki 1,5 m gylio tęsėsi XIX a. vidurio – XX a. sluoksniai. Šiame gylyje aptikta 1854 m. gaisro liekanų – degėsių sluoksnis ir ant jo įrengto pusrūsio plytų grindinys. Po juo sekė supiltinis smėlio su moliu sluoksnis, po kuriuo 2,2–2,25 m gylyje pasirodė archeologiškai vertingas kultūrinis sluoksnis su XVII a., matyt, po 1678 m. gaisro statyto pastato pamatais – rostverku. Tiriamame plote atidengta dalis pastato pamatų.

Pastato plotis – 8,8 m (prie Turgaus g.). Jo ilgis į sklypo gilumą (Š kryptimi) – daugiau kaip 8,9 m.

P pamatai orientuoti lygiagrečiai Turgaus g., tačiau rostverkas guli 3,4–3,5 m atstumu nuo

76 pav. Tyrinėtų patalpų planas.
Fig. 76. Plan of the premises explored.

dabartinio pastato sienos. Šioje pamatų pusėje buvo 1,3 m pločio įėjimas į patalpą.

Atidengtas R sienos pamatų rostverkas guli 2,25 m atstumu lygiagrečiai R dabartinio pastato sienai. Sumesti lentgaliai rodo, kad pastato R pusėje būta apie 2,1 m pločio įvažiavimo į sklypą.

Prie P pamatų – rostverko 1,2 m atstumu nuo R kampo, statmenai Turgaus g. guli dar vienas rostverkas, kuris neabejotinai priklauso šiam pastatui, tačiau kitos tokios jam lygiagrečios sienos nebuvo.

Pastatas viduje turėjo kelias patalpas. Aptikti 2 lygiagrečiai Turgaus g. orientuoti rostverkai – vidinių sienų pamatai. Vienas yra 5,3 m atstumu nuo P rostverko, kitas – 1,8 m atstumu į Š pusę nuo pastarojo. Šie rasti pastato rostverkai padaryti iš ąžuolinių sijų, sudėtų 2 juostomis. Bendras juostų plotis – 0,6–0,7 m. Sijų išmatavimai pjūvyje – 26–30x22–28 cm. Tarpas tarp dviejų sijų užplūktas šlynu su smulkiomis plytų nuolaužomis. P sienos rostverke panaudotos 3 poros įvairaus ilgio sijų, sudarančių 8,8 m ilgio juostą. Tuo tarpu R rostverkas įrengtas iš ilgesnių ąžuolinių sijų. Viena jų pora siekė net 7,4 m ilgį.

Rostverkai remiasi ant ąžuolinių skersinių, kurie išdėstyti 1,0–1,1 m atstumu, nors R dalyje atstumas tarp dviejų skersinių siekė net 2,2 m.

Išlikusios plytų nuolaužos, vietomis išlikę dideli akmenys rodo, kad pastatas buvo mūrinis. Šiame sluoksnyje aptiktos olandiškos čerpės – buvusio pastato stogo danga.

Kitame užstatymo horizonte – 2,58–2,8 m gylyje atidengtos XVI a. vidurio (matyt, po 1540 m. gaisro statyto) karkasinės konstrukcijos pastato liekanos – apatinė juosta su statramsčių ar išpjautų lizdų liekanomis. Pastato plotis (prie Turgaus g.) – 7,1 m, ilgis (į sklypo vidų Š kryptimi) – daugiau kaip 8,1 m. Pastato vieta neatitinka dabartinio pastato sklypo ribų. Pastato P siena yra 3,7 m atstumu nuo dabartinio pastato sienos. R jo siena nuo dabartinio pastato sienos nutolusi 3,6 m. Į R pusę būta ūkinio kiemo.

Pastatas buvo padalytas bent į 2 patalpas. Pirmoji (P pusėje) – 6,25x5,2 m dydžio. Š dalyje buvo didesnė kaip 3,5x3,6 m patalpa (nenustatytos Š ir V sienos). Šio pastato statyboje ryškūs du etapai. Pradžioje būta tik Š dalies, kurią sudarė sijos – juostos su statramsčių liekanomis ir išorinėje sijų pusėje ant briaunos gulinčios (prišlietos) ąžuolinės lentos. Vėliau į Turgaus g. pusę pastatas buvo prailgintas 5,4 m.

Pastato sijos pagamintos iš ąžuolo. Daugelis jų yra antrinio panaudojimo. Sijų matmenys pjūvyje – 26–27x20–22 cm. Statramsčių lizdai išdėstyti daugiausia 0,84–0,85 m intervalais, tačiau pasitaiko ir didesni – 1,1 m tarpai tarp lizdų. Sijos pastatų kampuose tarpusavyje sujungtos išpjovomis.

PV patalpos kampe aptiktas lentų grindų fragmentas leidžia teigti, kad P pastato patalpa turėjo lentų grindis. Š patalpos paskirtis – ūkinė. Įėjimas į ją buvo iš R (praėjimo į sklypo gilumą) pusės. Pastato ribose rasta perdegusio molio tinko, stogo dangos – plokščiųjų čerpių nuolaužų.

Apatiniame užstatymo horizonte, datuojamame XVI a. pirmąja puse, išliko tik menki užstatymo fragmentai: juodžemio su degėsiais sluoksnis, tvorų ar lengvos konstrukcijos sandėlių liekanos. Lygiagrečiai Turgaus g. buvo orientuoti keli 0,37–0,45 m skersmens stulpai su vertikaliomis išpjovomis lentų įtvirtinimui.

Statmenai Turgaus g. buvo viena šalia kitos sukaltų lentų 3,6 m ilgio juosta. Tirto ploto R dalyje aptikta stulpų eilė su specialiai padarytomis išpjovomis. Tokia konstrukcija leidžia manyti, kad ant šių stulpų galėjo būti uždedama (užmaunama) apatinė statinio sija su išpjovomis-lizdais.

Archeologinių tyrinėjimų metu visuose užstatymo horizontuose aptikta XVI–XVII a. buitinės keramikos, importuotos XVII a. majolikos, plokščiųjų ir puodyninių koklių, XVII a. stiklinio butelio kvadratiniu dugnu fragmentas, kaulinės peilio kriaunos, statinių dugnų dalių, daug gyvulių kaulų.

ARCHAEOLOGICAL EXPLORATIONS IN TURGAUS STREET BUILDING 13 IN KLAIPĖDA

In 2001–2002 in Klaipėda in Turgaus street, building 13, the area of 118 m^2 was explored. The cultural layer up to 3.1–3.2 m thick dated to the 10th–16th centuries was detected. During the exploration, the valuable remains of the buildings dated to the 16th–17th centuries were excavated. The building of the 16th century was of framework type and the building of the 17th century was made of stone.